

Misbruik van tucht(proces)recht

1. Inleiding

De regels voor het voeren van een tuchtprocedure staan, althans voor de vrije beroepen¹, per beroep beschreven in een afzonderlijke wet. Bijvoorbeeld voor advocaten in de Advocatenwet en voor medisch beroepsbeoefenaars in de Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg. In dit artikel staat de vraag centraal of het recht om een tuchtprocedure aanhangig te maken onder bepaalde omstandigheden kan worden misbruikt en zo deze vraag bevestigend dient te worden beantwoord, wanneer er dan gesproken kan worden van 'misbruik van tuchtprocesrecht' en wat de gevolgen van een dergelijk misbruik (moeten) zijn. Daarover is, naar mij bekend, nog niet geschreven.

In deze bijdrage behandel ik achtereenvolgend het onderwerp misbruik van bevoegdheid (paragraaf 2), de vraag wanneer sprake is van misbruik van procesrecht (paragraaf 3) en misbruik van tuchtprocesrecht, alsook welke situaties daaronder kunnen worden verstaan (paragraaf 4). In de laatste paragraaf doe ik een voorstel om een anti-misbruikbepaling in het wettelijk geregeld tuchtrecht op te nemen.

2. Misbruik van bevoegdheid

Nagenoeg alle rechten of bevoegdheden die de wet geeft kunnen worden uitgeoefend op een evident onredelijke manier of met een ander doel dan waarvoor zij zijn verleend. 'Evident onredelijk' wil zeggen dat in de gegeven omstandigheden geen redelijk denkend mens tot uitoefening van de betreffende bevoegdheid had kunnen komen. Uitgangspunt daarbij is de gedachte dat iemand bij de uitoefening van zijn bevoegdheden het belang van zijn medemens en dat van de samenleving niet helemaal mag negeren.² Al in 1927 overwoog de Hoge Raad dat van elk recht onnodig en onredelijk gebruik kan worden gemaakt.³ Daarna is het leerstuk aan de orde gekomen in klassieke zaken als *Berg-en-Dalse Watertoren*, *Lentse Schutting* en *Grensoverschrijdende garage*.⁴ Misbruik van bevoegdheid en voornoemde jurisprudentie is thans gecodificeerd in art. 3:13 BW. Een bevoegdheid kan *onder meer* worden misbruikt door haar uit te oefenen met geen ander doel dan een ander te schaden of met ander doel dan waarvoor zij is verleend alsook indien men, gelet op (kort gezegd) de betrokken belangen, naar redelijkheid niet tot uitoefening van die bevoegdheid had kunnen komen. Dit laatste betreft geen integrale belangenafweging door de rechter, doch een marginale.⁵

3. Misbruik van procesrecht

Ingevolge de schakelbepaling van artikel 3:15 BW is artikel 3:13 BW ook van toepassing op processuele bevoegdheden van partijen. Volgens de wetsgeschiedenis maakt de schakelbepaling ruimte voor een afwijkende maatstaf voor misbruik van processuele bevoegdheden, waarbij eveneens publieke belangen (het belang van een goede procesorde of van een behoorlijke rechtspleging) betrokken plegen te zijn.⁶

Van misbruik van procesrecht is volgens vaste civielrechtelijke jurisprudentie van de Hoge Raad pas sprake als het instellen van de vordering, gelet op de evidente ongegrondheid ervan, in ver-

1 BIG-geregistreerden, advocaten, notarissen, gerechtsdeurwaarders, accountants, veterinairen, zeevarenden en octrooigemachtigden.

2 E.J.H. Schrage, *Misbruik van bevoegdheid*, Deventer: Kluwer 2012, p. 4-5.

3 HR 17 februari 1927, NJ 1927, 391.

4 Respectievelijk: HR 13 maart 1936, NJ 1936, 415 & HR 2 april 1937, NJ 1937, 639; HR 2 december 1937, NJ 1938, 353; HR 17 april 1970, NJ 1971, 89.

5 K.J. de Graaf, 'Misbruik van bestuursprocesrecht', *NTB* 2006, 6, p. 43.

6 Parl. Gesch. Boek 3 (Inv. 3, 5 en 6) blz. 1049-1050.

band met de betrokken belangen van de wederpartij achterwege had behoren te blijven. Hiervan kan volgens de Hoge Raad pas sprake zijn als eiser zijn vordering baseert op feiten en omstandigheden waarvan hij de onjuistheid kende dan wel behoorde te kennen, of op stellingen waarvan hij op voorhand moest begrijpen dat deze geen kans van slagen hadden. Bij het aannemen van misbruik van procesrecht of onrechtmatig handelen door het aanspannen van een procedure past terughoudendheid, gelet op het recht op toegang tot de rechter dat mede gewaarborgd wordt door art. 6 EVRM, aldus de Hoge Raad.⁷ Misbruik van procesrecht is ook mogelijk indien een partij bepaalde stellingen achterhoudt, om deze pas in een latere procedure (met meer kans van slagen) naar voren te brengen.⁸

Voorts is van belang dat het gebruik van procesbevoegdheden als doelgebonden wordt beschouwd. Met andere woorden, indien iemand een procedure start, dan doet degene dat om zijn rechtspositie ten opzichte van de gedaagde te laten vaststellen. Gebruik met een ander doel levert misbruik op.⁹

Misbruik van procesrecht kan overigens ook over de band van art. 3:303 BW worden benaderd. De bepaling stelt dat zonder voldoende belang niemand een rechtsvordering toekomt. Art. 3:303 BW eist dat de toewijzing van de vordering voldoende verschil maakt voor de positie van eiser om rechterlijke bemoeienis met de zaak te rechtvaardigen.¹⁰ Daarnaast moet sprake zijn van een relevant en respectabel – geen zuiver emotioneel – belang dat met de vordering is gediend.¹¹ Sommigen zien dit artikel als een species van het evenredigheids criterium uit 3:13 BW.¹²

De wet bepaalt niets over de gevolgen van misbruik van procesrecht, net zomin als over misbruik van bevoegdheid. Wel kan worden aangenomen dat misbruik van procesrecht automatisch onrechtmatig handelen oplevert.¹³ De rechter kan kortweg drie sancties aan misbruik van procesrecht verbinden: de vordering van de eiser niet-ontvankelijk verklaren (repressief), de eiser in de proceskosten veroordelen (preventief) dan wel eiser simpelweg in het ongelijk stellen.¹⁴

4. Misbruik van tuchtprocesrecht

Het beginsel dat alle rechten of bevoegdheden die de wet geeft kunnen worden uitgeoefend op een evident onredelijke manier of met een ander doel dan waarvoor zij zijn verleend, zoals hiervoor werd aangehaald, geldt evenzeer voor de bevoegdheid van klachtgerechtigden om tuchtrechtelijk te procederen tegen een beroepsbeoefenaar als men meent dat deze de beroepsregels heeft geschonden. Het 'evidente ongegrondheids criterium', zoals ontwikkeld in het civiele recht, kan men ook toepassen op de bevoegdheid een tuchtrechtelijke procedure te starten.¹⁵ De vraag is evenwel of voor het wettelijk tuchtrecht niet een ander criterium gerechtvaardigd is, één

7 HR 29 juni 2007, LJN BA3516, NJ 2007/353, HR 6 april 2012, NJ 2012, 233, HR 13 februari 2015, NJ 2015, 463 en vgl. EHRM 28 mei 1985, NJ 1991, 62.

8 HR 8 oktober 1993, NJ 1994, 508.

9 B.T.M. van der Wiel, 'Onrechtmatig procederen', *WPNR* (2005) 6618, p. 317.

10 Parl. Gesch. Boek 3 NBW, p. 915.

11 HR 9 oktober 1998, NJ 1998, 853.

12 Vgl. Bloembergen in zijn annotatie onder HR 5 november 1999, NJ 2000, 63.

13 D.J. van der Kwaak, 'Uitgangspunten voor toepassing van het rechtsmisbruik en de onrechtmatige daad in het beslagrecht', *Trema* 2000, p. 12.

14 K.J. de Graaf, 'Misbruik van bestuursprocesrecht', *NTB* 2006, 6, p. 49. Volgens De Graaf verschilt toepassing van het leerstuk in het bestuursprocesrecht niet van die in het civiele procesrecht.

15 Vgl. Accountantskamer 3 juni 2016, ECLI:NL:TACAKN:2016:43, r.o. 4.7 en o. 2.4 A-G Langemeijer bij HR 3 juni 2016, ECLI:NL:HR:2016:170.

dat meer rekening houdt met het eigen karakter van de tuchtprocedure.¹⁶ Kan bijvoorbeeld ook van misbruik van tuchtrecht worden gesproken indien geen sprake is van evidente ongegrondheid van de klacht?

Enerzijds geldt dat de terughoudendheid die moet worden betracht om de rechtsgang te beperken wordt versterkt door het algemene belang van een goede beroepsuitoefening dat met tuchtrechtspraak is gediend en de daarmee samenhangende laagdrempeligheid van de tuchtprocedure. Dit maakt dat (nog) minder snel van misbruik kan worden gesproken.

Anderzijds heeft een tuchtprocedure een meer inquisitoir en stigmatiserend karakter dan een civiele procedure en is deze voor een van de procespartijen, de beroepsbeoefenaar, veel meer belastend. Bovendien is het tuchtrecht geen klagersrecht.¹⁷ Gelet hierop moet – juist in combinatie met de laagdrempeligheid van de tuchtprocedure – dan eerder rekening worden gehouden met de belangen van de beroepsbeoefenaar en (dus) met een malicieuze of kennelijk onredelijk aangespannen tuchtprocedure door de klager.¹⁸ Het feit dat het tuchtrecht, naast het civiele recht, bestuursrecht en strafrecht een eigen terrein heeft, maakt bovendien dat doelmisbruik van de bevoegdheid een tuchtprocedure te starten mogelijk is. Geschillen met een civielrechtelijke, bestuursrechtelijke dan wel strafrechtelijke achtergrond horen in beginsel niet bij de tuchtrechter thuis, nu civielrechtelijke, bestuursrechtelijke dan wel strafrechtelijke verhoudingen niet door hem worden vastgesteld. Het indienen van een tuchtklacht behoort niet te worden ingezet ten einde over de grenzen van het tuchtrecht rechtsverhoudingen te manipuleren.

Kortom, de tuchtprocedure kan ongeacht de bijdrage van de klacht aan de doelstelling van tuchtrechtspraak worden misbruikt. Het belang om dit te voorkomen, ligt in het vertrouwen dat de samenleving en de beroepsgroep dient te hebben – en te houden – in de tuchtrechtspraak. Dat vertrouwen wordt uitgehouden indien de tuchtrechter zich laat lenen voor procedures die onrechtvaardig of manipulatief zijn (zie voor voorbeelden hierna). Gedacht kan worden aan een criterium op grond waarvan hiermee rekening wordt gehouden, bijvoorbeeld het criterium van ‘kennelijk onredelijk gebruik van procesrecht’ zoals bekend in het bestuursprocesrecht.¹⁹ Het tuchtrecht heeft met het bestuursprocesrecht het algemene belang van laagdrempeligheid van de procedure gemeen. In het criterium komt tot mijns inziens tot uitdrukking dat misbruik van procesrecht kan bestaan en dat een belangenafweging moet plaatsvinden, ongeacht ‘evidente ongegrondheid’ van de vordering.

Daarnaast kan men verschillend denken over de rechtsgevolgen die misbruik van tuchtprocesrecht zou moeten hebben. Naar analogie van het civiele recht en naar gelang van de ernst van het misbruik zijn drie sancties denkbaar: de klacht niet-ontvankelijk verklaren (repressief), de klager in het ongelijk stellen dan wel de klager in de proceskosten veroordelen (preventief).²⁰ Een proceskostenveroordeling jegens klager uitspreken is voor tuchtrechters ten onrechte niet mogelijk, zie paragraaf 5 hierna.

In het navolgende komen enkele (deels elkaar overlappende) gezichtspunten aan de orde op grond waarvan, al dan niet in samenhang met elkaar, sprake kan zijn van misbruik van tucht-

16 H. de Doelder, *Terrein en beginselen van tuchtrecht*, Alphen aan den Rijn: Tjeenk Willink 1981, p. 33-34. De Doelder stelt dat het tuchtrecht ergens buiten de gebieden van het straf-, privaats- of administratief recht ‘ligt’, hoewel vormen van het tuchtrecht wel degelijk verwantschap tonen met één of meer van die rechtsgebieden.

17 Zie onder meer J. Sijmons & J. Hubben, ‘Revitalisering medisch tuchtrecht?’, *NJB* 2015, p. 2674.

18 Vgl. Rb. Utrecht 30 december 2009, ECLI:NL:RBUTR:2009:BK8014: “*Uiteraard dient de klager zich bij het indienen van een klacht goede rekenschap te geven van de mogelijk nadelige gevolgen van een klacht voor de behandelaar en dient hij met diens belangen rekening te houden...*”

19 Artikel 8:75 Awb.

20 K.J. de Graaf, ‘Misbruik van bestuursprocesrecht’, *NTB* 2006, 6, p. 49.

procesrecht.

– Evident ongegronde klacht

Zoals hiervoor gesteld, kan de civielrechtelijke jurisprudentie omtrent het misbruik van procesrecht ook worden toegepast op de tuchtprocedure. Dit komt erop neer dat een klager misbruik van zijn bevoegdheid maakt indien hij het indienen van de klacht, gelet op de evidente ongegrondheid ervan, in verband met de betrokken belangen van de beroepsbeoefenaar achterwege had behoren te laten. Hiervan kan – redenerend langs dezelfde lijnen als in het civiele recht – pas sprake zijn als klager zijn klacht baseert op feiten en omstandigheden waarvan hij de onjuistheid kende of behoorde te kennen of op stellingen waarvan hij op voorhand moest begrijpen dat deze geen kans van slagen hadden. Volgens het criterium dient bij een en ander terughoudendheid te worden betracht, vanwege het belang van een onbelemmerde toegang tot de tuchtrechter en de doelstelling van de tuchtrechtspraak.

Misbruik op basis van dit criterium kan ook worden aangenomen indien de aangeklaagde op voorhand aan de klager heeft laten weten dat de feitelijke stellingen waarop deze zijn klacht baseert onjuist zijn én de klager in de geëntameerde tuchtprocedure geen (begin van) bewijs voor zijn stellingen levert. Dat laat een zaak zien die in 2016 diende voor de Accountantskamer. Twee accountants hadden in hun functie van toezichthouder bij het Bureau Financieel Toezicht (hierna: BFT) bij een gerechtsdeurwaarder op enig moment een bewaartekort geconstateerd. Zij dienden daarover tegen de betreffende gerechtsdeurwaarder een tuchtklacht in, hetgeen er in hoger beroep toe leidde dat deze uit zijn ambt werd gezet. Hierna maakte de gerechtsdeurwaarder verschillende tuchtprocedures tegen de accountants aanhangig en wenste hij het materiaal te bemachtigen, waaruit volgde dat de accountants bij hem een bewaartekort hadden geconstateerd. Het BFT verschafte de gerechtsdeurwaarder alle stukken waarover het in dat kader beschikte en berichtte dat het niet méér stukken had. Desondanks diende de gerechtsdeurwaarder opnieuw een tuchtklacht in tegen beide accountants, omdat zij volgens hem hadden geweigerd om volledig aan zijn informatieverzoeken te voldoen. De Accountantskamer overwoog dat de gerechtsdeurwaarder misbruik van tuchtprocesrecht maakte, onder meer omdat hij telkenmale geenszins aannemelijk had gemaakt dat het BFT over méér stukken beschikte.²¹

– Meerdere klachten

Er is een aantal situaties denkbaar waarin het starten van meerdere tuchtprocedures misbruik van tuchtrecht oplevert.

Ten eerste is te denken aan de ‘notoire klager’ c.q. querulant die een veelheid van klachten indient, waaruit blijkt dat hij het tuchtrecht niet gebruikt om serieuze klachten aan een onderzoek te onderwerpen, maar teneinde te hinderen.²² Dit kan worden aangenomen indien een klager vele klachten blijft indienen, terwijl reeds een flink aantal van zijn klachten ongegrond zijn verklaard. ‘Hinder’ is een ander criterium dan evidente ongegrondheid van de ingediende klacht. De betreffende nieuwe klachten worden immers niet getoetst op ‘evidente ongegrondheid’. De ‘hinder’ wordt gebaseerd op het bestaan van de reeds vele ongegronde klachten van klager, waarmee deze zijn minimum aan geloofwaardigheid heeft verspeeld. Overigens is hierbij ook niet vereist dat alle klachten tegen dezelfde beroepsbeoefenaar zijn gericht. De klacht kan ook de zoveelste zijn in een reeks van ongegronde klachten / vorderingen tegen andere beroepsbeoefenaars, instanties etc. over dezelfde kwestie.²³

21 Accountantskamer 3 juni 2016, ECLI:NL:TACAKN:2016:43.

22 Vgl. Rb. Rotterdam (Vz.) 11 april 2000, ECLI:NL:RBROT:2000:AH8269 en KvG 14 april 2015, ECLI:NL:TGDKG:2015:80.

23 Vgl. RvD Amsterdam 17 april 1991, *Advocatenblad* 1992, 9219.

Ten tweede is mogelijk dat de klacht ofwel al door de tuchtrechter is beoordeeld ofwel is gebaseerd op stellingen die de klager in een eerdere tuchtprocedure naar voren had kunnen en moeten brengen. Het eerste wordt beslagen door het 'ne bis in idem'-beginsel, volgens welke een klacht niet tweemaal ter beslissing aan de tuchtrechter kan worden voorgelegd. Voor advocaten en medici is dat in de wet vastgelegd.²⁴ Het tweede gaat over het beginsel van 'concentratie van klachten', volgens welke een klager zo veel mogelijk zijn klachten tegen een beroepsbeoefenaar tegelijk in één tuchtprocedure aanhangig dient te maken.²⁵ Beide beginselen zijn gebaseerd op de gedachten dat een geschil door middel van een rechterlijke beslissing finaal dient te worden beslecht, dat de aangeklaagde het recht heeft om te worden beschermd tegen een hinderlijke vermenigvuldiging van procedures alsook dat een rechtsstrijd op enig moment tot een einde dient te worden gebracht.²⁶ Zij hebben finaliteit en tegengaan van misbruik van procesrecht wegens overmatig procederen tot doel.

– Stapeling met andere rechtsprocedures

Een tuchtprocedure kan plaatsvinden naast klachtrechtelijke, civielrechtelijke, bestuursrechtelijke of strafrechtelijke afdoening van hetzelfde feitencomplex. Hierbij is de vraag of de inzet van het tuchtrecht steeds voldoet aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. Is dat niet zo, dan kan worden gesproken van een disproportionele stapeling van procedures – en dus van misbruik van tuchtrecht.

Het 'ne bis in idem'-beginsel, inhoudende dat iemand niet tweemaal voor hetzelfde feitencomplex mag worden berecht of bestraft, heeft geen externe werking, in de zin dat bijvoorbeeld een tuchtprocedure naast een strafprocedure ontoelaatbaar is. Strafrecht en tuchtrecht hebben immers hun eigen terrein, met eigen normen en eigen bewijsregels.

Onder omstandigheden kan een tuchtprocedure echter wel in strijd zijn met het recht van iedere justitiabele om niet onevenredig zwaar of disproportioneel te worden bestraft of vervolgd.²⁷ Dat wordt tot op zekere hoogte ook door de wetgever erkend: ook in het tuchtrecht voor notarissen, gerechtsdeurwaarders en advocaten is sinds kort, voor bepaalde vergrijpen, het 'una via'-beginsel geïntroduceerd.²⁸ Volgens het 'una via'-beginsel dienen handhavers te kiezen voor één afdoening, (oorspronkelijk: hetzij strafrechtelijk, hetzij bestuursrechtelijk²⁹). Dat beoogt cumulatie van sanctionering voor eenzelfde feitencomplex te voorkomen.

Ook is te wijzen op de plaatsvervangende c.q. aanvullende functie van het wettelijk tuchtrecht³⁰, op grond waarvan kan worden betoogd dat een (aanvullende) tuchtprocedure alleen gerechtvaardigd is indien de rechtsbescherming niet afdoende is gedekt door andere instrumenten.

24 Art. 51 Wet BIG en art. 47b Advocatenwet.

25 RTG Amsterdam 19 september 2017, ECLI:NL:TGZRAMS:2017:107.

26 Deze beginselen staan ook wel bekend onder de adagia 'interest reipublicae ut sit finis litium', 'nemo debet bis vexari una et eadem cause' en 'litis finiri oportet'.

27 Zie het adagium 'nemo debet bis vexari pro una et eadem cause'.

28 Zie bijvoorbeeld art. 111b Wet op het notarisambt: indien de KNB een notaris voor een overtreding van bepaalde administratie voorschriften een bestuursrechtelijke boete heeft opgelegd, kan de KNB voor datzelfde feit niet ook nog eens een tuchtrechtelijke procedure starten. Vergelijkbare bepalingen betreffen artikel 30b Gerechtsdeurwaarderswet en art. 45g jo. 46g Advocatenwet.

29 Art. 5:44 Awb en art. 243, tweede lid Sr.

30 *Kamerstukken II 1985-86, 19 522, nr. 3, p. 64* ("alleen indien de mogelijkheden die een privaatrechtelijke, publiekrechtelijke of administratieve handhaving van de desbetreffende normen bieden, onvoldoende zijn, [kan] de invoering van een – aanvullend – publiekrechtelijk tuchtrecht onder ogen worden gezien."). Zie ook de brief van Minister van VWS aan TK van 2 december 2014 (kenmerk: 630404-123060-MEVA) ("als uitgangspunt [geldt] dat het tuchtrecht een aanvullend instrument is op de mogelijkheden van zelfregulering in de zorg en op het bestuursrechtelijk instrumentarium van de IGZ.")

Beperking op deze grond doet zich mijns inziens in het bijzonder voor indien geen sprake is van een vermeende technische beroepsfout. Een dergelijke fout kan immers ook zonder een beoordeling van de ter zake deskundige tuchtrechter gemakkelijk worden beoordeeld. Bovendien is bij een dergelijke fout de noodzaak om de beroepsonwaardigheid uit te drukken niet altijd aanwezig.

Het is nog maar de vraag of het indienen van een tuchtklacht proportioneel is indien het doel van de tuchtrechtspraak – de signalering naar publiek en beroepsgenoten dat laakbaar is gehandeld – reeds is behaald. Disproportionele stapeling kan zich bijvoorbeeld ook voordoen indien de beroepsonwaardigheid reeds afdoende uit de uitkomst van een of meer andere procedures is gebleken of daarin is meegewogen. In dat kader kan worden gewezen op de toets die het hoogste Duitse rechtscollege – het Bundesverfassungsgericht – al sinds 1969 ter zake aanhoudt: het opleggen van een tuchtmaatregel na een strafrechtelijke veroordeling is alleen gerechtvaardigd indien bovenop die veroordeling de noodzaak bestaat nog (separaat) de beroepsonwaardigheid te benoemen.³¹

Recentelijk werd voor de medische tuchtrechter op basis van een aantal van voornoemde argumenten een niet-ontvankelijkheidsverweer opgeworpen. Het ging om een arts die werd verdacht van declaratiefraude en daarvoor reeds bestuursrechtelijk was bestraft (hetgeen ook was gepubliceerd), die vervolgens te maken kreeg met civielrechtelijke terugvorderingen alsook negatieve registraties bij verschillende instanties. Het ontvankelijkheidsverweer werd in die zaak echter zowel in eerste aanleg als in beroep verworpen met het enkele argument dat het tuchtrecht een eigen positie heeft.³²

Daarentegen kreeg de notaris die door de officier van justitie zowel met een strafdagvaarding als met diens tuchtklacht werd geconfronteerd bij de notaristuchtrechter wel gehoor. Tijdens de behandeling van de tuchtklacht liep de strafrechtelijke procedure tegen de notaris nog. De klacht werd gedeeltelijk niet-ontvankelijk verklaard, nu door het instellen van de strafvervolgning de corrigerende functie van het tuchtrecht al werd ondersteund.³³

Misbruik van tuchtrecht in de zin van onterecht stapelen kan naar mijn mening dus ook gelegen zijn in het tuchtrechtelijk ‘over doen’ van een strafprocedure, die voor de vervolgende instanties onbevredigend verlopen is. Weliswaar heeft het tuchtrecht een eigen positie, maar het is ter voorkoming van een disproportionele stapeling van procedures niet de bedoeling dat vervolgende instanties het tuchtrecht louter gebruiken als een reserve-instrument om een beroepsbeoefenaar alsnog te laten straffen voor zijn (vermeende criminele) gedraging, waarvoor hij vrijgesproken is. Zie in dat kader ter illustratie een interessante beslissing van het Nieuw-Zeelandse Supreme Court, waarin het stelde dat:

*“there will be an abuse of process only of the disciplinary proceedings are of the same nature and scope as the criminal proceedings that resulted in an acquittal. If the disciplinary proceedings substantially replicate the criminal proceedings, then allowing the disciplinary proceedings to go ahead would undermine the integrity of the criminal justice system. The Court must ask itself whether the disciplinary proceedings, looked at in the whole, are [...] being “used simply as a reserve means of punishing conduct of a criminal nature after criminal proceedings have been unsuccessful.”*³⁴

31 BVerfG, besluit van 29 oktober 1969 - 2 BvR 545/68.

32 RTG Zwolle 9 juni 2017, ECLI:NL:TGZRZWO:2017:106, in beroep bevestigd: CTG 19 december 2017, ECLI:NL:TGZCTG:2017:342.

33 KvN Den Haag 15 juli 2015, ECLI:NL:TNORDHA:2015:24.

34 *Z v Dental Complaints Assessment Committee* [2008] NZSC 55, [2009] 1 NZLR 1.

– Klager is niet te goeder trouw

Los van de omstandigheid dat een klager een veelheid aan ongegronde klachten indient, kan het ontbreken van goede trouw van klager ook blijken uit diens klaagschrift en/of houding ter rechtzitting. Ook dit kan leiden tot misbruik van tuchtrecht. De gedachte hierachter is dat hij die het gerecht om billijkheid verzoekt, ook zelf billijk moet handelen.³⁵ Het moet dan gaan om dermate ernstig onethisch handelen, dat sanctionering daarvan op zijn plaats is.

Waar gaat het in deze gevallen vooral om? Mogelijk is dat de klager te kwader trouw heeft gehandeld, bijvoorbeeld door tegenover de beroepsbeoefenaar een ziekte te simuleren of vervalste stukken aan hem te verschaffen. Ook is mogelijk dat de klager in de tuchtprocedure zelf vervalste documenten overlegt of kennelijk leugenachtige verklaringen aflegt. Het verweer dat het kennelijk onredelijk is indien klager niettemin is toegestaan over het handelen van de beroepsbeoefenaar te klagen is denkbaar verdedigbaar.³⁶ Ook het geval van de klager, die eerst het recht in eigen hand neemt door de beroepsbeoefenaar publiekelijk zwart te maken of overgaat tot ernstig hinderende activiteiten jegens de beroepsbeoefenaar alvorens een tuchtklacht in te dienen kan naar mijn mening – onder extreme omstandigheden en indien geen sprake is van kennelijk klachtwaardig handelen van de beroepsbeoefenaar – misbruik van tuchtrecht opleveren. Van een klager mag voorts verwacht worden dat hij zich behoorlijk gedraagt, dat wil zeggen dat hij zijn klacht in zakelijke bewoordingen opstelt en onnodig grievende opmerkingen, scheldwoorden en beledigingen, achterwege dient te laten. Om die reden heeft het de voorkeur dat (ook) de klager zich in de tuchtprocedure laat bijstaan.

– Indien tuchtklacht (is) in strijd met opgewekt vertrouwen

Nauw verwant aan de omstandigheid dat een klager niet te goeder trouw is, is de situatie dat de klager in strijd met opgewekt vertrouwen een tuchtklacht indient. Men denke bijvoorbeeld aan de beëindiging van een geschil door middel van een vaststellingsovereenkomst waarin ook is overeengekomen dat geen tuchtklacht zal worden ingediend dan wel dat deze wordt ingetrokken. De accountantstuchtrechter acht zich echter niet gebonden aan een dergelijke afspraak.³⁷ In de zorg leidde dit enige tijd geleden tot ophef over 'zwijgcontracten', waarbij de minister van VWS toezegde dergelijke praktijken te willen verbieden.³⁸ De medische tuchtrechter hanteert het uitgangspunt dat, wanneer een klachtprocedure definitief is geëindigd door intrekking van de klacht (en dus geen onherroepelijke tuchtrechtelijke eindbeslissing voorligt), zulks op zichzelf de mogelijkheid niet afsnijdt een nieuwe klacht in te dienen over handelen of nalaten waarover eerder is geklaagd. Voor een inhoudelijke beoordeling van een dergelijke opnieuw ingediende klacht is echter geen plaats, indien de klager daarmee misbruik maakt van zijn bevoegdheid tot klagen.³⁹

Er bestaan niettemin goede redenen om afspraken waarbij de bevoegdheid een tuchtklacht in te dienen wordt beperkt wel degelijk toe te staan, en bij schending daarvan misbruik van tuchtprocesrecht aan te nemen. Een geschil moet toch een keer eindigen. Het zou de schikkingsbereidheid van de beroepsbeoefenaar ondermijnen indien de klager zich vervolgens niet aan de af-

35 Vgl. het adagium 'nemo turptudem suam allegans auditor' (Niemand vindt gehoor die zich op zijn eigen schandelijkheid beroept).

36 Vgl. EHRM 15 mei 2007, *EHRC 2007/112*, waarin een echtpaar zich beriep op een vervalst buitenlands vonnis, waarna de Nederlandse autoriteiten hun asielaanvraag afwees. Het echtpaar wendde zich daarop tot het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, maar dit oordeelde dat gelet op de vervalste documenten misbruik van klachtrecht werd gemaakt.

37 CBB 9 februari 2017, ECLI:NL:CBB:2017:54.

38 www.nos.nl, 'Schipper wil zwijgcontracten in zorg verbieden', nieuwsbericht NOS 8 april 2016.

39 CTG 15 september 2011, ECLI:NL:TGZCTG:2011:YG1590.

spraak gebonden hoeft te achten en zich alsnog vrijelijk tot de tuchtrechter kan wenden.⁴⁰ Uiteraard is de vraag gerechtvaardigd of de doelstelling van tuchtrechtspraak c.q. de borging van een goede beroepsuitoefening in alle gevallen is gediend met een afspraak waarbij het indienen van een tuchtklacht wordt beperkt. Deze zorg zou kunnen worden ondervangen door de betreffende toezichthouder bij de te maken afspraak te betrekken, zoals thans gebruikelijk is bij advocaten.⁴¹

Onredelijk kan ook zijn de ingediende tuchtklacht door de professionele klager (deken, Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd, BFT etc.) die daarmee het vertrouwensbeginsel schendt, door strijd met gedane toezeggingen of klachtbeleid.⁴²

Opgewekt vertrouwen dat geen klacht zou worden ingediend kan ook bestaan uit langdurig stilzitten, terwijl op de weg van klager had gelegen de klacht eerder in te dienen. Zie in dat verband de uitspraak van de accountantstuchtrechter, waarin werd overwogen:

*“indien iemand zich expliciet positief of juist negatief uitlaat over een gedraging van een accountant en de accountant kennis heeft genomen van deze uitlating, degene die deze uitlating doet in beginsel niet de vrijheid heeft pas jaren later een tuchtklacht terzake in te dienen. De accountant weet immers dat de desbetreffende klager zich een al duidelijke mening heeft gevormd over de gedraging, zodat de accountant erop mag vertrouwen dat de desbetreffende klager, indien deze na het doen van zijn uitlating geruime tijd geen verdere actie onderneemt, niet alsnog een tuchtklacht indient.”*⁴³

Ook op basis van enkel tijdsverloop kan het indienen van een tuchtklacht kennelijk onredelijk zijn. Dit komt tot uitdrukking in de regels omtrent verjaring, die overigens per tuchtrechtgebied verschillen.⁴⁴

– Oneigenlijke interventie met andere geschillen

Zoals hiervoor gesteld, komt nogal eens een samenloop van andere procedures met de tuchtprocedure voor. In de praktijk probeert de klager de tuchtrechter nogal eens te verleiden om een uitspraak te doen over andersoortige verhoudingen dan die in de tuchtprocedure aan de orde zijn of met de tuchtrechtelijke uitspraak een andersoortig voordeel te behalen. Dat roept dan de vraag op of met beoordeling van de klacht en beantwoording van de inhoudelijke vragen wel de doelstelling van de tuchtrechtspraak wordt gediend en hoe de tuchtrechter hiermee om moet gaan. Het tuchtrecht is nu eenmaal niet bedoeld voor beslechting van geschillen met een civielrechtelijke, bestuursrechtelijke dan wel strafrechtelijke achtergrond.⁴⁵ De beoordeling daarvan hoort zoals gezegd niet bij de tuchtrechter thuis en het is niet bedoeling om die geschillen door middel van (de uitkomst of het enkele starten van) een tuchtrechtelijke procedure te manipuleren. Dat zou de integriteit van de andere bestaande rechtsgangen ten onrechte aantasten.

Een aantal voorbeelden ter illustratie van een samenloop van de tuchtprocedure met andere

40 Zie J.F. Garvelink, *Contractueel uitsluiten van een tuchtklacht bij de Accountantskamer? Noot bij Accountantskamer 28 augustus 2015*, 14/2794 Wtra AK, ECLI:NL:ACKKN:2015:101.

41 Art. 46d, lid 2 Advocatenwet.

42 Vgl. KvG 27 september 2016, ECLI:NL:TGDKG:2016:101, waarin de tuchtrechter uitvoerig motiveert waarom het BFT niet in strijd met gedane toezeggingen een tuchtklacht had ingediend en CTG 19 juni 2007, *Stcrt.* 2007, 127, p. 17 e.v. waarin de tuchtrechter overwoog dat verweerder gelet op enkele omstandigheden van die zaak rekening diende te houden dat de Inspectie verder en grondiger onderzoek wilde doen.

43 CBB 24 juni 2004, ECLI:NL:CBB:2004:AP5962, r.o. 3.3.2.

44 Art. 46g, lid 1 sub a Advocatenwet, art. 65, lid 5 Wet BIG, art. 99, lid 21 Wna, art. 22, lid 1 en 2 Wta

45 Kamerstukken II 1987/88, 19 522, 7 (MvA Wet BIG) p. 76 en HvD 19 augustus 1991, 1529 (kenbaar uit: S. Boekman & F.A.W. Bannier, *Advocatenrecht* (Deventer: Kluwer 2012), p. 44).

geschillen, die een oneigenlijke interventie opleveren. De klager die een tuchtklacht indiende tegen een advocaat, die in een strafprocedure weigerde te verklaren over hem en zijn cliënt, werd door de Raad van Discipline niet-ontvankelijk verklaard. De Raad overwoog dat de advocaat, gelet op zijn geheimhoudingsplicht mogelijk zowel zijn eigen belangen als die van zijn cliënt zou schaden indien hij zou verklaren over de feiten die klager naar voren had gebracht.⁴⁶ Ook de advocaat die een klacht tegen de deken indiende op het moment dat deze hem verzocht een toelichting te geven op informatie die hij had verkregen van een voormalige cliënt van hem, maakte volgens de Raad misbruik van tuchtrecht.⁴⁷ Daarnaast is vaste rechtspraak van de medisch tuchtrechter dat een derde-belanghebbende slechts onder beperkte omstandigheden ontvankelijk kan worden verklaard in zijn klacht. Daaronder valt niet een geschil waarvan de achtergrond ziet op een afgeleid financieel conflict c.q. belang. Alleen een concreet aan de individuele gezondheidszorg ontleend belang is voldoende.⁴⁸

Met het voorgaande is overigens nog niet gezegd dat iedere weging van andersoortige belangen dan het algemeen belang een (noemenswaardige) inbreuk vormt op de doelstelling van het tuchtrecht.⁴⁹ Niet voor niets moet een klager een *eigen* belang hebben bij de beoordeling van de klacht (zie ook hierna). Het enkele feit dat de tuchtprocedure wordt gebruikt als 'opstapje' naar een civielrechtelijke procedure om schadevergoeding te vorderen is onvoldoende om van doelmisbruik te spreken.⁵⁰ Ook weinig kans van slagen heeft het enkele argument dat sprake is van doelmisbruik doordat de klager de tuchtprocedure als een 'fishing expedition' gebruikt om gegevens naar boven te krijgen die hij in een ander geschil tegen de betreffende beroepsbeoefenaar dan wel een derde kan gebruiken.⁵¹ De tuchtrechter kan dergelijk misbruik tegengaan door een klacht ongegrond te verklaren, omdat deze slechts in algemene termen een normschending poneert en geen betrekking heeft op concrete feiten en gedragingen die expliciet door de klager zelf zijn gepresenteerd.⁵²

Het blijft echter de vraag hoe ver de tuchtrechter moet gaan in het meewegen van andersoortige, individuele belangen. Niet de bedoeling is dat integrale beoordeling van de klacht een verlamd effect heeft op aspecten die zich eigenlijk buiten het tuchtrecht afspelen. Het is bijvoorbeeld ook niet geoorloofd de tuchtprocedure te gebruiken enkel als pressiemiddel om de beroepsbeoefenaar tot betalen van een incassovordering te bewegen.⁵³ Vermeldenswaardig is ook een recente beslissing van de medisch tuchtrechter, die oordeelde dat de manier waarop de beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar van een zorgverlener de schade afwikkelt onder de persoonlijke verantwoordelijkheid van die zorgverlener viel en daarmee vatbaar is voor tuchtrechtelijke toetsing.⁵⁴ Het gevaar op oneigenlijk gebruik van de tuchtprocedure is ter zake reëel, nu hiermee mogelijk wordt dat de tuchtrechter zich uitspreekt over een puur civielrechtelijke aan-

46 RvD 's-Hertogenbosch 7 september 2015, ECLI:NL:TADRSH:2015:193.

47 RvD 's-Gravenhage 7 oktober 2013, ECLI:NL:TADRSGR:2013:203.

48 CTG 25 juli 2017, ECLI:NL:TGZCTG:2017:225 en CTG 12 juli 2016, ECLI:NL:TGZCTG:2016:245.

49 Accountantskamer 9 mei 2016, ECLI:NL:TACAKN:2016:34.

50 Vgl. HR 10 januari 2003, NJ 2003, 537 (*Portielje/Notaris Y*), r.o. 3.3 waarin de Hoge Raad erkent dat de omstandigheid dat het oordeel van de tuchtrechter over het handelen van een beroepsbeoefenaar in een civiele procedure een rol kan spelen bij de beantwoording van de vraag of de beroepsbeoefenaar aansprakelijk is (mede) aanleiding kan geven een tuchtklacht in te dienen. Zie ook KvT Amsterdam 4 september 2009, ECLI:NL:TNOKAMS:2009:YC0311 en Accountantskamer 4 februari 2011, ECLI:NL:TACAKN:2011:YH0139, waarin het verweer dat om deze reden misbruik van tuchtrecht werd gemaakt, werd afgewezen.

51 Accountantskamer 15 december 2014, ECLI:NL:TACAKN:2014:122.

52 Vgl. RTG Eindhoven 7 september 2015, ECLI:NL:TGZREIN:2015:80, r.o. 5.

53 RvD 's-Hertogenbosch 20 juni 2011, ECLI:NL:TADRSH:2011:YA1766, waarin het dreigen met een tuchtklacht als pressiemiddel om een advocaat tot betaling van een incassovordering te bewegen tuchtrechtelijk laakbaar werd geacht.

54 RTG Amsterdam 4 juli 2017, ECLI:NL:TGZRAMS:2017:77.

gelegenheid als schadeafwikkeling. Bij een dergelijke vermenging van rechtsgebieden dient de tuchtrechter het handelen van de beroepsbeoefenaar in mijn ogen zeer terughoudend te toetsen. Die lijn is bijvoorbeeld te zien in de vaste jurisprudentie van de advocatentuchtrechter, volgens welke hij niet de bevoegdheid heeft om declaratiegeschillen te beslechten. Hiervoor dienen andere wegen te worden bewandeld zoals de civiele, de geschillen- of de begrotingsprocedure. De advocatentuchtrechter beoordeelt alleen of er sprake is van excessief declareren.⁵⁵ Ook is te wijzen op de tuchtrechtspraak van de accountantstuchtrechter, volgens welke het door een accountant in zijn zakelijke betrekkingen al dan niet in rechte innemen van een civielrechtelijk standpunt, behoudens bijzondere omstandigheden, niet tot een gegrond tuchtrechtelijk verwijt kan leiden.⁵⁶

– Onvoldoende (eigen) belang

Het is ten slotte van belang te onderkennen dat ook in het tuchtrecht het beginsel van ‘geen belang, geen actie’ geldt.⁵⁷ Dit punt heeft overlap met de andere, hiervoor genoemde grondslagen voor misbruik van tuchtrecht.

Het gaat hier ten eerste om de vraag of de klager binnen de kring van klachtgerechtigden valt. Dat bepaalt immers of de klager een voldoende (eigen of een indirect/afgeleid) belang heeft. Hoe ruim de grenzen van het ‘belanghebbende’ begrip worden getrokken verschilt per tuchtrechtgebied. Zo is het tuchtrecht voor notarissen en accountants niet beperkt tot nader beschreven categorieën, maar voor het medisch tuchtrecht wel.⁵⁸ Ook in het advocatentuchtrecht geldt dat het klachtrecht alleen toekomt aan degenen wier belang door het geraakte handelen van de advocaat is geschaad of wier functie meebrengt dat zij een bijzonder belang hebben.⁵⁹ In de laatste twee tuchtrechtgebieden geldt dan ook dat de klager die naar voren brengt dat hij met het indienen van zijn klacht (slechts) het algemeen belang behartigt, niet slaagt nu hij zich daarin niet onderscheidt van anderen en dat is voorbehouden aan de toezichthoudende instanties.⁶⁰ Een duidelijke regel waarom de toegang tot het tuchtrecht bij de ene beroepsgroep wel en bij het andere niet (door middel van het belanghebbende-begrip) wordt beperkt, lijkt er ten onrechte niet te zijn.

Het voorgaande neemt niet weg dat een klager wel een belang *van voldoende gewicht* moet hebben bij de tuchtrechtelijke beoordeling van zijn klacht. Klachten over triviale aangelegenheden – bijv. de dossiervoering is *nét* niet helemaal in orde, de communicatie had *nét* even beter gekund – kunnen (doel)misbruik opleveren, simpelweg omdat het tuchtrecht geen klagersrecht is. Tuchtrechters kunnen daarom na summierlijk onderzoek de klacht al afwijzen indien zij deze van onvoldoende gewicht achten.⁶¹ In dat kader kan ook worden gesteld dat louter een ‘zuiver emotioneel belang’ bij de beoordeling van een klacht, hoe zwaarwegend ook, geen rechtens te respecteren belang is.⁶² Uit het feit dat in menig tuchtrecht klagers geen beroep kunnen instellen

55 Bijv. RvD ‘s-Hertogenbosch 12 december 2016, ECLI:NL:TADRSHE:2016:196, r.o. 5.1. Zie thans ook art. 46g lid 3 Advocatenwet.

56 Vgl. Accountantskamer van 29 maart 2011, ECLI:NL:TACAKN:2011:YH0156.

57 KvT ‘s-Hertogenbosch 21 januari 2010, ECLI:NL:TNOKSHE:2010:YC0390, r.o. 4.1, waarin de notariële tuchtrechter oordeelde dat wie zonder belang een klacht indient niet-ontvankelijk wordt verklaard op grond van de in het klachtrecht aanvaarde regel ‘geen belang, geen actie’.

58 Art. 99 lid 1 Wna, art. 22 Wta en art. 65, lid 1 Wet BIG.

59 HvD 3 mei 1993, *Advocatenblad* 1994, p. 826.

60 Vgl. HvD 26 augustus 1996, 2191, kenbaar uit: S. Boekman & F.A.W. Bannier, *Advocatentuchtrecht* (Deventer: Kluwer 2012), p. 49; RvD ‘s-Hertogenbosch 7 september 2015, ECLI:NL:TADRSHE:2015:193 en CTG 7 april 2016, ECLI:NL:TGZCTG:2016:156, r.o. 4.5.

61 Vgl. Art. 46j lid 1 sub j Advocatenwet, art. 66 lid 4 Wet BIG, art. 99 lid 11 Wna, art. 39 Wta, 39 lid 1 Grdw.

62 HR 9 oktober 1998, NJ 1998/853 (*Baby Jeffrey*).

indien hun klacht gegrond wordt verklaard⁶³, spreekt ook het beginsel van ‘geen belang, geen actie’ zoals hiervoor verwoord.

Interessante vraag is of de klager voldoende belang heeft bij het indienen van een klacht indien de beroepsbeoefenaar zijn fout erkent en aanbiedt de schade te vergoeden. Het Hof van Discipline beantwoordt deze vraag negatief.⁶⁴ Ook indien een klager “rauwelijks” een tuchtklacht indient, lijkt mij geen sprake van misbruik. De enkele omstandigheid dat de klager niet eerst gebruik heeft gemaakt van de procedure bij een klachten- of geschillencommissie levert geen misbruik van tuchtrecht op.⁶⁵ Dat zou mogelijk anders zijn indien de beroepsbeoefenaar de klager wegens diens mogelijke onvrede over zijn dienstverlening meermaals op dergelijke laagdrempelige rechtsbeschermingsmogelijkheden heeft gewezen, doch de klager daarvan geen gebruik heeft gemaakt en, bij ongewijzigde feiten, een periode later klager toch een tuchtklacht over de betreffende dienstverlening indient. Nu de klager dan een aantal uitgelezen mogelijkheden heeft laten liggen om gebruik te maken van de laagdrempelige rechtsbescherming (dat zou overigens ook het indienen van een tuchtklacht kunnen zijn), is de vraag of met de later ahangig gemaakte tuchtprocedure voldoende belang gemoed is.⁶⁶ Een en ander houdt verband met handelen in strijd met het vertrouwensbeginsel, zoals hiervoor aan de orde is gekomen.

5. De introductie van een repressief middel in het wettelijk geregeld tuchtrecht

Aangezien uit voorgaande blijkt dat het risico op misbruik van tuchtrecht niet denkbeeldig is, is het van belang dat wordt nagedacht over het criterium dat voor misbruik van tuchtprocesrecht wordt gehanteerd en de gevolgen die misbruik van tuchtrecht voor de klager zouden moeten hebben.

Mijn overwegingen voor wat betreft het te hanteren criterium, zijn als weergegeven in het begin van paragraaf 4. Indien de tuchtrechter constateert dat sprake is van ‘kennelijk onredelijk gebruik van procesrecht’, dan kan sanctionering gepast zijn. Niet vereist is dus dat slechts sprake is van een ‘evident ongegronde klacht’.

Voor wat betreft de gevolgen van misbruik van tuchtrecht is hiervoor ook aan de orde gekomen dat dat kan worden tegengegaan door de inzet van preventieve of repressieve instrumenten dan wel het simpelweg afwijzen van de klacht. Op dit moment voorziet het tucht(proces)recht niet in het gebruik door tuchtrechters van een repressieve instrument, dat wil zeggen: de klager te veroordelen in de kosten van de procedure. Voor klagers bestaat dus geen (directe) prikkel om zich de gerechtvaardigde belangen aan te trekken van de beroepsbeoefenaar om van een tuchtprocedure gevrijwaard te blijven. Dat is onrechtvaardig, nu tegelijkertijd geconstateerd moet worden dat de rechtspositie van de beroepsbeoefenaar in verschillende tuchtrechtsgebieden ten opzichte van de klager is verslechterd. Aan advocaten, notarissen en deurwaarders kan de tuchtrechter sinds kort een veroordeling in de kosten van de klager opleggen⁶⁷, maar dat kan hij zoals in het voorgaande werd besproken andersom niet aan de klager – zelfs niet indien sprake is van misbruik van tuchtrecht.

Ik pleit voor de introductie in het wettelijk tuchtrecht van een kostenveroordeling voor de klager indien deze kennelijk onredelijk gebruik maakt van het tuchtprocesrecht. In dit kader wijs ik op

63 Vgl. 73 lid sub a Wet BIG, 56 lid 1 sub a Advocatenwet, 8.35 lid 2 sub b Wet dieren, Dergelijke beperkingen lijken het tuchtrecht voor accountants en notarissen in artikel 43 WTA en artikel 107 Wna overigens niet te kennen.

64 HvD 4 september 1995, 2040, *Advocatenblad* 1996, p. 429.

65 Accountantskamer 23 januari 2015, ECLI:NL:TACAKN:2015:5.

66 Vgl. Rb. Breda 2 februari 2015, ECLI:NL:RBBRE:2011:BP2918.

67 Art. 48ac lid 1 sub a Advocatenwet, art. 43a Gdw, 103b lid 1 sub a Wna.

artikel 14, vierde lid van het (verenigingsrechtelijke) Reglement tuchtrechtspraak voor belastingadviseurs, waarin staat dat dat bij misbruik van tuchtrecht een bedrag van ten hoogste € 1.500,- ten laste van klager kan komen. Terzijde wijs ik ook op hetgeen in Frankrijk ten aanzien van misbruik van (medisch) tuchtrecht is bepaald, namelijk dat de klager bij misbruik kan worden geconfronteerd met een boete van maximaal € 10.000,-.⁶⁸ Uit dergelijke voorbeelden blijkt dat het logisch gevonden wordt, ondanks het laagdrempelige karakter van de tuchtprocedure, de positie van klager in zoverre te corrigeren, dat misbruik van tuchtrecht financieel kan worden afgestraft. Deze gedachte verdient wat mij betreft navolging door in de tuchtwetgeving de proceskostenveroordeling van klager bij misbruik van tuchtrecht te introduceren.

6. Slot

In het voorgaande verkende ik de toepasselijkheid van het leerstuk van misbruik van procesrecht in het tucht(proces)recht. Bij toepassing van het leerstuk moet rekening worden gehouden met de doelstelling van de tuchtrechtspraak: kwaliteitsbewaking van de beroepsuitoefening door corrigerende maatregelen. Zoals is betoogd, maakt dat echter niet dat misbruik van tucht(-proces)recht alleen van toepassing is bij evident ongegronde klachten. Gelet op het voor de beroepsbeoefenaar belastende karakter van het tuchtproces is een ruimer criterium gerechtvaardigd. Aangezien misbruik van tucht(proces)recht niet denkbeeldig is, is gepleit voor de introductie van de kostenveroordeling voor de klager. Daarbij is de wetgever nu aan zet.

Mr. M.F. Mooibroek

Advocaat bij KBS Advocaten N.V en redactielid van Tijdschrift Tuchtrecht.

---

⁶⁸ Artikel R. 4126-31 du code de la santé publique.